

Ljubljana, 8. 4. 2024

Uravnoreženo starševstvo je zakon!

Starša, ki se ločujeta nista prestopnika ali kriminalca. Sta zgolj partnerja, ki sta se odločila ločeno nadaljevati življenje. So pa v postopkih ločitev pogosti pojavi poskusov kriminalizacije enega starša s strani drugega preko lažnih prijav nasilništva. To je pomemben faktor pri podaljševanju ločitvenih postopkov, ki v Sloveniji trajajo več let, neredko do izgube pravnega interesa. Zakonodaja in postopki temu dejstvu niso prilagojeni.

V Društvu staršev DOOR trdimo, da je ločitvena problematika sistemski in strukturalen problem. Prepleten skozi več zakonskih aktov, postopkov in prisoten na vseh oddelkih družinskih sodišč v Sloveniji.

Odgovorni že več desetletij neuspešno iščejo rešitve z »zdravljenjem« posledic (odstranitev osumljenega starša od otrok, iskanje večjega števila izvedencev, Hiša za otroke Barnahus...), namesto da bi se osredotočili na odpravo vzrokov.

V Družinskem zakoniku (DZ) je v več zakonskih členih, nekaj desetkrat...! zapisano, da mora biti v ločitvenih postopkih v prvi vrsti upoštevana Največja korist otrok. Nenavadno je, da Največja korist otrok sploh ni definirana. V sodnih dvoranah Največjo korist otrok po ločitvi praviloma določajo s pomočjo sodnih izvedencev: za vsak sodni spis, celo za vsakega otroka znotraj iste družine posebej. Ali je to res potrebno? Ali je Največja korist otrok za vsakega otroka tako zelo drugačna?

Zapis definicije Največje koristi otrok (tudi po ločitvi) bi odpravil glavni vzrok za dolgotrajnost ločitvenih postopkov. Katera pa je ta Največja korist otrok?

Največja korist otrok je Uravnoreženo starševstvo obeh (kompetentnih) staršev. Tudi po ločitvi.

Uravnoreženo starševstvo pomeni kvalitativno in kvantitativno primerljiv čas obeh staršev preživeti s skupnimi otroci. V različnih starostnih obdobjih se lahko razlikuje. (Definicija ima podlago tudi v 54. členu Ustave RS)

Definicijo Največje koristi otrok smo poiskali s pomočjo domačih in mednarodno priznanih strokovnjakov. Na [dveh mednarodnih konferencah](#) v organizaciji Društva DOOR in povezanih društev iz Regije. Enako trdi še veliko več akademikov in poklicnih udeležencev v ločitvenih postopkih v predstavitev in dokumentih, ki jih najdemo na povezavah: [ICSP](#), [NPO](#), [Shared Parenting Myths...](#)

V času poteka ločitvenih postopkov in po njih, so slovenski otroci pogosto brez ustreznega ali celo brez stika z enim od staršev. To pušča v razvoju otrok hude in trajne posledice. Stiske so hude tudi na strani obeh staršev. Stiki vsak drugi vikend in en popoldan vmes, ali pa še to ne!, zagotovo ni otrokova največja korist. Upravičeno se vprašamo, kdo ali kaj slovenskim sodnikom/cam preprečuje sodbe v smislu uravnoreženega starševstva!?

Primerjava DZ z zakonodajo nekaterih evropskih držav ([Vir](#)) nakazuje razlog, zakaj so stiske slovenskih otrok in staršev večje od ostalih evropskih in zakaj je uresničevanje pravice (in dolžnosti) slovenskih

staršev, da uravnoteženo vzgajajo svoje otroke, tako težko dosegljivo in za veliko večino tudi predrago.

- V Nemčiji...po razvezi zakonske zveze otrok praviloma ostane v varstvu in vzgoji obeh staršev...
- Na Švedskem...skupno varstvo in vzgoja z razvezo ne prenehata, razen če jo sodišče posebej odpravi...
- V Veliki Britaniji...staršema po razvezi praviloma ostaneta skupna vzgoja in varstvo otroka...
- V Franciji...ima skupno izvrševanje starševske odgovornosti prednost pred ostalimi možnostmi...
- Če se v Avstriji razveže zakonska zveza staršev, ki skupaj izvršujeta starševsko skrb, partnerja lahko še naprej skupaj izvršujeta to skrb, če se le dogovorita, v katerem gospodinjstvu se bo otrok pretežno nahajal.

Pri vseh naštetih državah je poudarjena kontinuiteta skupne vzgoje in varstva obeh staršev med in po ločitvenem postopku. Slovenski DZ pa na drugi strani določa, da se morata starša o tem pomembnem vprašanju, komu bo otrok po ločitvi zaupan v vzgojo in varstvo in koliko stikov bo imel otrok z drugim staršem, šele dogovoriti. In to tista dva, ki se zaradi nerazumevanja ločujeta in sta sedaj nasprotni stranki v postopku!?

Sedanja zakonodaja odpira vrata za nikoli končane sodno socialne ločitvene postopke prepletene z birokratsko navlako ter čustvenim in ekonomskim izčrpanjem staršev.

Pomembna dejstva, ki onemogočajo izvajanje morebitne dobronamernosti DZ so tudi:

1. Lažne prijave nasilja in kršitve sodb o stikih v slovenski sodni praksi se ne kaznujejo!
2. Diskriminacija očetov, saj jih je zgolj 8% prejemnikov preživninskih zahtevkov ([Vir](#)). Manj kot 2% jim varstvo in vzgojo otrok uspe doseči na sodišču!
3. Zanikanje starševskega odtujevanja, ki je huda oblika čustvenega nasilja nad otroki.

Uravnoteženo starševstvo, kot največja korist otrok (tudi po ločitvi), je bistvo DOORove ločitvene paradigme »Sostarševstvo – Uravnoteženo starševstvo«, ki vsebuje 6 elementov:

1. V Družinski zakonik uvaja definicijo »Največje koristi otrok, ki je – usklajena glede na mnenje psihologov, razvojnih psihologov, zdravnikov, antropologov, sociologov,...: Uravnoteženo starševstvo obeh kompetentnih staršev tudi med in po razvezi. Skrajno neresno se nam zdi o tem na sodiščih spraševati mladoletne otroke; po tem, ko se o tem nista mogla niti s pomočjo odvetnikov dogovoriti starša, uskladiti izvedenci in odločiti sodnica, kar se sedaj pogosto dogaja.
2. V primeru razveze naj bosta oba (kompetentna) starša še naprej dolžna skrbeti za skupne otroke – uravnoteženo; Naj bo to **a priori sodna odločitev**, ker je to v največjo korist otrok. Vzgoja otrok ni zgolj pravica, je tudi dolžnost starša. Če kateri od staršev ne razume potrebe svojega otroka tudi po drugem staršu, se njemu lahko zmanjšuje njegov čas preživet z otrokom. Na drugi strani pa naj se mu povečuje denarni prispevek v skupno starševsko blagajno. Uravnoteženo starševstvo ni mogoče le v primeru dokazanega nasilništva.
3. Sodišče naj ima zakonsko možnost, da starša napoti na obvezni program izboljšave medstarševske komunikacije. Sodne dvorane so najmanj primeren prostor za razreševanje partnerskih težav. Praviloma je zanje nujno strokovno, terapevtsko razreševanje nepredelanih vzorcev iz primarnih družin. Ti so praviloma globoki, dolgotrajni in težko v celoti rešljivi. Z mediacijo, ki jo predvideva Družinski zakonik v 13. členu, se tega ne da reševati. Terapevti morajo med izvajanjem programov imeti možnost sodelovanja s sodišči.
4. Sodišča morajo dosledno preganjati lažne ovadbe nasilništva ter kršitve sodb o stikih. Takoj

se mora pričeti postopek ugotavljanja resničnosti morebitnega nasilnega dejanja s točno določenimi roki. Roki za ugotovitev ali je oseba res nasilna ali gre zgolj za lažno ovadbo pa morajo biti izredno kratki! Daljša odsotnost starša iz otrokovega življenja namreč pušča na razvoju otroka izredno hude in trajne posledice! Po sedanji ločitveni praksi se odsotnost lahko razvleče na več let, tudi do izgube pravnega interesa. Predlagamo, da v teh primerih veljajo roki podobni kot so določeni v pripornih zadevah.

5. Otroci v razveznih postopkih naj praviloma ne sodelujejo. Za njih je vsako pojavljanje na sodiščih, policiji, žal tudi na csd, travmatično. Njihovo izjavljanje o tem pri kateremu staršu bi bili raje (katerega starša imajo raje), je pogosto odvisno od dnevne situacije odnosa s staršem. Je tudi podlaga za kasnejše hude občutke krivde. Praviloma so tudi žrtve starševskega odtujevanja (čustvenega nasilja) in je njihovo izjavljanje zaradi tega tudi v nasprotju s Konvencijo o otrokovih pravicah.

6. Preživnino naj nadomesti skupna starševska blagajna. V skupno starševsko blagajno v enakih deležih prispevata oba starša, saj tudi uravnoteženo skrbita za svoje otroke tudi po ločitvi. Finančne potrebe otrok se lahko določijo za vsako starost posebej, lahko upoštevajo tudi standard staršev, in predstavljajo obvezni minimum, ki ga posamezni starš mora prispevati (podobno t.i. nemškimi/düsseldorfskim tabelam).

Pooblaščen NVO lahko pomagajo pri mediiiranju v primeru različnih pogledov med staršema. Tako glede izpolnjevanja finančnih obveznosti kot tudi glede različnih pogledov na izvajanje uravnoteženega starševstva.

Pričakujemo, da bo tako nadgrajeni DZ skrajšal razvezne postopke na zgolj nekaj mesecev.

Ali bomo tudi v Sloveniji sposobni preseči zgodovinske stereotipe, partikularne interese ter neetične interese nekaterih poklicnih udeležencev ločitvenih postopkov, ki prigovarjajo staršem k izčrpljujočem boju za nekaj, kar sploh ni deljivo?

Otroci niso deljivi z dva, ker je vzgoja otrok pravica in dolžnost obeh staršev!

Društvo DOOR